“TASDIQLAYMAN”
Toshkent davlat tibbiyot universiteti
rektori Sh.A. Boymuradov
“__” _____ 2026 yil

Toshkent davlat tibbiyot universiteti ijtimoiy psixologik yordam ko‘rsatish markazi to‘g‘risidagi
NIZOM

I.UMUMIY QOIDALAR

Toshkent davlat tibbiyot universiteti (keyingi o‘rinlarda ToshDavTU deb yuritiladi) ijtimoiy psixologik yordam ko‘rsatish markazining (keyingi o‘rinlarda Markaz deb yuritiladi) asosiy vazifalari, funksiyalari, vakolatlari mazkur namunaviy nizomga (keyingi o‘rinlarda Nizom deb yuritiladi) muvofiq tasdiqlangan ish reja asosida tashkil etish tartibini belgilaydi va shu bo‘yicha ish olib boradi.

Markaz psixologi,talabalarning kattalar va tengdoshlari bilan o‘zaro munosabat xususiyatlarini, uning qobiliyatlarini aniqlaydi, me’yordan chetlashishlarning ehtimolli sabablarini, psixologik-pedagogik korreksiya qilish yo‘llarini aniqlaydi.

Markaz faoliyati zamon talablariga mos ravishda takomillashtirilib boriladi.

Markaz faoliyatining tadqiqot va ta’sir o‘tkazish obyekti Toshkent davlat tibbiyot universiteti talabalari, o‘qituvchilari, ota-onalari bo‘lib, hisoblanadi. Ularni alohida yoki guruhiy shaklda tadqiq qilish mumkin.

Markaz barcha muammolarni hal qilishda har qaysi shaxsning (pedagog, talaba, ota-ona) manfaati va uning har tomonlama uyg‘un va mukammal rivojlanishidan kelib chiqqan holda yondashadi.

Markaz o‘z faoliyatini Toshkent davlat tibbiyot universiteti rahbariyati, fakultetlar, tibbiyot xodimlari, muayyan komissiyalar, ota-onalar hamda Toshkent davlat tibbiyot universiteti jamoasi bilan uzviy aloqada amalga oshiradi.

Markaz lavozimi bo‘yicha umumiy rahbarlikni to‘g‘ridan to‘g‘ri Toshkent davlat tibbiyot universiteti rektori olib boradi.

II. MARKAZ FAOLIYATINING MAQSADLARI

Talaba shaxsining har tomonlama (jismoniy, ijtimoiy, ma’naviy-axloqiy, intellektual, psixologik) uyg‘un taraqqiyoti uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi.

Talabaga o‘qishga adaptatsiya qilish jarayonida o‘zini anglash va kasbiy shakllanish va shaxsiy psixologik muammolarida kompleks yordam ko‘rsatadi.

TOSHDAVTUda pedagogik jarayonning samaradorligini ta’minlovchi psixologik muammolarni yechishda yordam beradi.

III. MARKAZNING YO‘NALISHLARI VA VAZIFALARI

3. Markaz faoliyati yo‘nalishlari:

- Psixodiagnostika
- Psixoprofilaktika
- Psixokorreksiya
- psixologik konsultatsiya
- psixologik targ‘ibot va ma’rifat

1. **Psixodiagnostika** - psixodiognostik tadqiqotlar talabalarning o‘qishi davomida psixologik-pedagogik jihatdan chuqurroq o‘rganishga yo‘naltirilgan bo‘lib, ularning individual-psixologik xususiyatlarini, ta’lim tarbiyadagi nuqsonlarning sabablarini aniqlashga mo‘ljallangandir. Diagnostik ishlar guruhiy yoki individual tarzda o‘tkaziladi.

Mazkur ishlar Toshkent davlat tibbiyot universitetida o‘qitish davomida psixologik-pedagogik jihatdan chuqurroq o‘rganishga yo‘naltirilgan bo‘lib, ularning individual xususiyatlarini, ta’lim va tarbiyadagi nuqsonlari sababini aniqlashga mo‘ljallangandir.

Bu asnoda markaz psixologi quyidagi vazifalarni bajaradi:

- yosh davr taraqqiyoti mezonlariga muvofiqligini aniqlash maqsadida psixolog Toshkent davlat tibbiyot universiteti talabalarini psixologik tekshiruvdan o‘tkazadi, ularning darajalarini belgilaydi; talabalarning kasbiy yaroqliligini diagnostika qiladi, ularning shaxs xislatlari, irodaviy sifatlari, his-tuyg‘ulari, o‘zini o‘zi boshqarish imkoniyati, intellektual darajasini tekshiradi;

-markaz psixologlari professor-o‘qituvchilar va talabalarning psixologik xususiyatlari, ularning qiziqishi, mayli, iqtidori kabilarni o‘rganadi, mutaxassis va yetuk shaxs sifatida shakllanishiga muayyan yordam ko‘rsatadi;

- Toshkent davlat tibbiyot universiteti talabalarida uchraydigan o‘quv malakalari va ko‘nikmalarini egallashdagi nuqsonlar, xulq-atvoridagi kamchiliklar, intellektual taraqqiyot va shaxs fazilatlaridagi buzilishlar sabablarini diagnostika qiladi.

- talabalarning o‘z tengdoshlari bilan muloqotini o‘rganish uchun ularni tekshiradi; ularning etnomadaniyati xususiyatini hisobga olgan holda psixofiziologik metodlarni muayyan sharoitga moslashtiradi;

- boshqa soha mutaxassislari, fakultet dekanlari, dekan o‘rinbosarlari, fan o‘qituvchilari va guruh tyutorlarining murojaati asosida talabaning psixik rivojlanishidagi nuqsonlar xilma-xilligini hisobga olgan holda differensial diagnostikani amalga oshiradi. Xususan:

a) nuqsonlarning tibbiy va defektologik tabiatini aniqlaydi;

b) assotsial xulq-atvor sabablari va shakllarini belgilaydi;

v) talabalar o‘rtasidagi giyohvandlik, toksikomanlik, alkogolizm, o‘g‘irlik, oiladagi zo‘ravonlik kabi illatlarining ijtimoiy-psixologik ildizlarini tekshiradi, uning omillarini tahlil qiladi.

2. Psixoprofilaktika -markaz psixologi faoliyatining maxsus turi bo‘lib, talaba va professor-o‘qituvchilar uchun sog‘lom psixologik muhit yaratish va ular shaxsining rivojlanishi uchun optimal shart-sharoitlarni ta’minlaydi.

Psixoprofilaklika ishning asosiy vazifalari quyidagilar:

- shaxs sifatida shakllanish, aqlan barkamollikni ta’minlashning oqilona shart-

sharoitlarini yaratish;

- shaxs kamoloti va intellektual taraqqiyoti bo‘sag‘asida vujudga kelishi mumkin bo‘lgan psixologik nuqsonlar va buzilishlarni o‘z vaqtida oldini olish;
- talabani muayyan sharoitga moslashishi (ko‘ngil)ga oid ishlarini olib borish, buning uchun ijtimoiy moslashish bilan bog‘liq bo‘lgan maxsus guruhlar tuzish, nevrotik holatlarni bartaraf qilish, tarbiyasi qiyin talabalar bilan ishlash va ularning ota-onalari, tyutorlar bilan alohida ishlash;
- talab va ehtiyojga ko‘ra talabalarni birinchi bosqichga qabul qilish jarayonida qatnashish, ularni oliy ta’lim tizimiga psixologik tayyorgarlik darajasini aniqlash professor o‘qituvchilar bilan hamkorlikda talabalar bilan individual ishlash dasturini ishlab chiqish;
- ta’lim va tarbiya, yashash sharoiti bilan bog‘liq nevrotik holatlar, psixologik zo‘riqishning oldini olish, maqsadida talabalar bilan ishlash;
- Toshkent davlat tibbiyot universiteti jamoa a‘zolaridagi psixologik zo‘riqish va kasbga doir charchoqni yengillashtirish, ularning oldini olish chora-tadbirlarini ishlab chiqish va targ‘ib etish;
- oliy ta’lim istiqboli bilan bog‘liq bo‘lgan, ilmiy jihatdan asoslangan modelni professor-o‘qituvchilar hamkorligida yaratish. Oliy ta’lim-tizimida ta’lim-tarbiya jarayoni samaradorligini psixologik-pedagogik diagnostika qilishda qatnashish unga o‘zgartirishlar kiritish,oqibat natijada talabalarni shaxs sifatida kamol topishiga xizmat qilish;
- o‘quv motivlari, shaxsining yo‘nalishi, uning etnomadaniyat bilan bog‘liq bo‘lgan qadriyatlarga yo‘naltirish xususiyatlarini hisobga olgan holda ta’lim- tarbiya jarayoniga tuzatishlar kiritish;
- shaxslararo etnik guruhlar, millatlararo har xil ko‘rinishdagi ziddiyatlarning oldini olish uchun psixologik tadbirlarini ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etadi;
- professor-o‘qituvchilar xodimlar, ota-onalar o‘rtasida yuzaga keladigan nizolarning, oilaviy nizolarning psixologik ildizini o‘rganish, ularni keltirib chiqaruvchi motivlarni tahlil qilish, favquloddagi vaziyatlarni yengillashtirish va tamoman bartaraf qilish yo‘llari yuzasidan maslahatlar berish;
- yoshlar o‘rtasidagi aysh-ishratga giyohvandlikka, yengil turmush kechirishga, zo‘ravonlikdan jabr ko‘rgan, totalizator o‘yinlarga mukkasidan ketgan, talabalar bilan individual ishlashni yo‘lga qo‘yish;
- o‘zlashtirishi sust bo‘lgan talabalar ruhiy dunyosidagi nuqsonlarni aniqlash va ularga yordam berish yo‘l-yo‘riqlarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq qilish, hamda korreksiyaga muhtoj talabalarning individual-psixologik xususiyatlarini hisobga olish;
- o‘z-o‘zini boshqarish imkoniyatini ToshDavTU talabalari o‘rtasida aniqlash (bioritmika, emotsiya, motivatsiya, iroda, qiziqish, diqqat kabilarni shaxs tomonidan idora qilishni nazarda tutiladi);
- talabalarda, ayniqsa, talabalar turar joyi va ijarada yashovchi talabalarda ijtimoiy moslashuv ko‘nikmasini shakllantirish va ularning ijtimoiy muammolarini bartaraf etishda psixologik-pedagogik ta’sir amaliyotlarini olib borish;
- huquqbuzarlik va jinoyatga moyilligi bo‘lgan, xulqi og‘ishgan talabalarni aniqlash, ularning ruhiy holatini barqarorlashtirish orqali ijtimoiy faol faoliyatga yo‘naltirish;

- talabalar bilan so‘rovnomalar o‘tkazishda har bir fakultet dekanlari, dekan o‘rinbosarlari, psixologiya fakulteti o‘qituvchilari va tyutorlari bilan hamkorlikda ishlarni amalga oshirish;

- muammoli talabalar bilan ishlashda ma’naviy –ma’rifiy ishlar bo‘yicha bo‘lim boshliqlari, fakultet dekanlari, dekan o‘rinbosarlari va tyutorlar bilan hamkorlikda ishlarni amalga oshirish;

3.Psixokorreksiya ishlar-markaz psixologlari talaba, professor- o‘qituvchilar shaxsi va intellektini rivojlantirish jarayoniga faol ta’sir o‘tkazishni taqozo qiladi.

Ushbu yo‘nalishda markaz psixologlari quyidagi aniq ishlarni amalga oshiradi:

- rivojlantiruvchi va psixokoreksion ishlar psixologlar tomonidan har xil shakllarda, vaziyatlarda va holatlarda tashkil qilinadi:

a) markaz psixologining asosiy ishi, psixodiagnostika jarayonida aniqlangan muammolar yuzasida talabalar bilan individual tarzda bo‘lgan mashg‘ulotlar jadvali tuziladi;

b)talabalarning har-bir faoliyati maxsus ravishda amalga oshirilib, talabalar guruhlariga tarbiyaviy ta’sir o‘tkazishga yo‘naltirilgan bo‘ladi;

v) ota-onalar pedagogik jamoalarga oliy ta’lim tizimi xodimlari ishtirokida tarbiyaviy tadbirlar tarzida mashg‘ulotlar olib borish nazarda tutiladi.

4. Psixologik konsultatsiya (maslahat) - talabalar ta’lim va tarbiyasi bilan shug‘ullanuvchi barcha shaxslarga jumladan ma’muriyat, professor-o‘qituvchilar, ota-onalar, ijtimoiy va jamoatchilik tashkilotlari xodimlariga aniq maslahatlar berish orqali amalga oshiriladi.

5. Psixologik targ‘ibot va ma’rifat - talaba va pedagoglar jamoalarida eng qulay psixologik muhitni yuzaga keltirish uchun maxsus psixologik tadbirlar olib borish, pedagogik jamoada muomala madaniyatini takomillashtirish, talabalar bilan professor-o‘qituvchilarning muomala jarayonini yaxshilashga yordam berish, shaxsga oid ixtisoslikka doir muammolar yuzasidan pedagogik jamoalarda keng ko‘lamda maslahatlar berish. Pedagogik jamoa a’zolaridagi psixologik zo‘riqish va toliqishni yo‘qotish, kamaytirish, ularning oldini olish uchun chora-tadbirlarni tarkib toptirishga ko‘maklashish.

6. Markaz faoliyatini amalga oshirish metodlari turlicha bo‘lishi mumkin:

- psixologik madaniyatni o‘stirish va targ‘ib qilish maqsadida oliy ta’lim muassasa professor-o‘qituvchilari, talabalar bilan ma’ruzalar turkumi va trening mashg‘ulotlari o‘tkazish, ularni tarqatish;

-ilmiy-ommabop adabiyotlarni yaratish;

- psixodiagnostik tadqiqotlar o‘tkazish, metodikalar va treninglar ishlab chiqish, (test, savol varaqasi, tajriba, kuzatish, suhbat va boshqalar);

- psixologik maslabat berish;

- psixologik konsiliumlar o‘tkazish.

IV. MARKAZ FAOLIYATINING MAZMUNI

- Toshkent davlat tibbiyot universitetidagi talabalar guruhlarini ijtimoiy-psixologik jihatdan o‘rganib chiqish,
- Toshkent davlat tibbiyot universitetidagi axloqiy-psixologik iqlimni, uning talaba shaxsiga ta’sirini o‘rganish,
- Talabalarning shaxsiy muammolarini aniqlash maqsadida ijtimoiy-psixologik diagnostika o‘tkazish;

Mushkul vaziyatlarga tushib qolgan talabalarga individual maslahatlar berish;

Ota-onalar, pedagoglar, ma’muriyat va guruh tyutorlariga psixologik maslahatlar berish;

talabalardagi xulqi og‘ishishlarni erta aniqlash va ularni oldini olish;

turli holatlar bo‘yicha hisobda turadigan talabalar bilan psixoprofilaktik va korreksion ishlarni olib borish (guruh tyutorlarining murojaati asosida);

rahbariyat, protessor-o‘qituvchilar, xodimlar, psixologik yordamga muhtoj talabalar va ota-onalar o‘rtasidagi nizolar bilan ishlash (fakultet dekanlari, dekan o‘rinbosarlari, fan o‘qituvchilari va guruh tyutorlarining murojaati asosida).

V. MARKAZ FAOLIYATIGA OID HUJJATLAR

- Oliy ta’lim fan va innovatsiyalar vazirligining namunaviy ish rejasi asosida tuzilgan, rektor tomonidan tasdiqlangan yillik ish rejasi;
- talabalar bilan individual ishlarni hisobga olish jurnali;
- Toshkent davlat tibbiyot universitetidagi talabalar guruhlarining ijtimoiy psixologik pasportlari;
- Nizoli oilalar, xavf-xatar darajasi yuqori bo‘lgan talabalarning ma’lumotlar bankini yaratish (elektronni);

ota-onalar, pedagog xodimlar bilan ish yuritishga doir o‘tkazilgan psixologik so‘rovnomalar va trening mashg‘ulotlari.

VI. MARKAZNING MAJBURIYATLARI

Markaz faoliyati bo‘yicha Nizom, Yo‘riqnoma va Oliy ta’lim fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan tasdiqlangan na’munaviy ish rejasiga muvofiq ish yuritishi va tasdiqlangan ish rejasining to‘liq bajarilishini ta’minlashi;

6.1 Psixolog faoliyati yuzasidan hisobot berib borishi;

6.2 Psixodiagnostik metodikalarning tahlili yuzasidan psixokorreksion ishlar olib borishi;

Toshkent davlat tibbiyot universitetidagi pedagog xodimlar, talabalar o‘rtasidagi ijtimoiy-ma’naviy muhitni o‘rganish va ular bilan psixologik targ‘ibot ishlarini olib borish;

Oliy ta’lim psixologi faoliyati bo‘yicha metodik seminarlarda ishtirok etish;

konsultativ jarayonda olingan shaxsiy axborot maxfiyligini ta’minlash;

6.3 Psixologik diagnostika natijalari va materiallari yuridik hujjat hisoblanmaydi va tavsiya

harakteriga ega.

Toshkent davlat tibbiyot universiteti talabalari va xodimlari hayotida yuz beruvchi kasbiy, ijtimoiy, oilaviy psixologik krizisli holatlari, jarohat, travma va boshqa patologik holatlar uchun psixolog shaxsan yakka holda mas'uliyat va javobgarlikni o'z zimmasiga olmaydi.

VII. MARKAZNING HUQUQLARI

Toshkent davlat tibbiyot universiteti ilmiy Kengashi a'zosi sifatida yig'ilishlarda hisobot va takliflar bilan ishtirok etadi;

Talabalar faoliyatini kuzatish maqsadida darslar va darsdan tashqaridagi ishlarda ishtirok etish;

pedagogik hujjatlar bilan tanishish;

Toshkent davlat tibbiyot universitetida guruhiy va individual psixologik tadqiqot ishlarini olib borish;

o'z ish tajribasini umumlashtirish maqsadida ilmiy va ilmiy-ommabop nashrlarda ishtirok etish, psixologik-pedagogik bilimlarini targ'ib etish;

zarurat to'g'ilganda ruhiy, tibbiy va defektologik muassasalarga murojat qilish;

kasbiy ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda o'z kasbiy malakasini oshirish;

mehnatni tashkil etishning qulay shart-sharoitlariga ega bo'lish;

Toshkent davlat tibbiyot universiteti rahbariyatidan maslahatlar olish;

- xavf-xatarga moyil talabalar bilan ishlashga yagona yondashuvlarga doir uslubiy ko'rsatmalarni ishlab chiqish;

pedagoglar, ota-onalar va talabalarning yig'ilishlarida ishtirok etish;

psixologik ixtisos, asosiy ma'lumotlardan tashqari o'quv va fakultativ tarzda 0,5 pedagogik stavkada dars o'tish imkoniyatiga ega;

kasbiy majburiyatlarni muvaffaqiyatli ado etish uchun yuqori tashkilotlardan, zarur shart-sharoitlar yaratishini talab qilish.

Ota-onalarga va pedagoglarga zaruriyat tug'ilganda oilaviy turmush psixologiyasiga oid konsultativ xizmat usullarini tavsiya qiladi.

Markaz Toshkent davlat tibbiyot universiteti tomonidan qulay shart-sharoitlari yaratib berilishini talab qiladi. (individual maslahat xonasi va alohida trening xonasi, zarur jihozlar va inventarlar).